

Antreprenoriatul românesc: testul „furtunii perfecte”

de **ANDREI BURZ-PÎNZARU,**

Partener la Reff & Asociații | Deloitte Legal,

Liderul programului Deloitte Private

Antreprenoriatul local a intrat în anul 2022 „călit” de impactul dur al perioadei 2020-2021, în care pandemia de COVID-19 a adus schimbări masive și fără precedent în societate, schimbări la care mediul de afaceri nu avea cum să fie imun.

În ciuda dificultăților pandemiei, finalul anului 2021 a găsit un mediu antreprenorial local cât se poate de dinamic pe toate palierele sale, de la ecosistemul extrem de activ al start-up-urilor locale, care au reușit să atragă finanțări semnificative chiar și în perioada plină de incertitudini a pandemiei, până la topul celor mai mari firme românești, cu cifre de afaceri de ordinul sutelor de milioane de euro și în unele cazuri, încă puține, depășind miliardul de euro anual.

Abilitatea de a lua decizii rapide, specifică firmelor antreprenoriale, alături de ceea ce s-a dovedit a fi fost în cele mai multe cazuri o gestionare atentă în anii precedenți a resurselor financiare și o bună cunoaștere a afacerii proprii, a ajutat antreprenorii români nu doar să traverseze cu bine această perioadă dificilă, ci chiar, în unele cazuri, să își păstreze poziția de top față de concurenți sau chiar să avanseze pe nișa specifică de piață.

Accesul la lichidități și încrederea generală în perspectivele de creștere a economiei românești, în ciuda dificultăților pandemiei, au avut un rol semnificativ în acest sens. Băncile, bine capitalizate și dispunând de lichidități semnificative, s-au dovedit foarte interesate să finanțeze societățile românești, fie că vorbim de capital de lucru, investiții sau chiar creșteri inorganice prin achiziții. De asemenea, Bursa de Valori București, chiar dacă nu

și-a atins încă maximum de potențial raportat la dimensiunea economiei românești, a furnizat într-o măsură mult mai mare decât în trecut o opțiune substanțială și credibilă de diversificare a surselor de finanțare, fie că vorbim despre emisiuni de acțiuni sau de obligațiuni.

Suplimentar și extrem de relevant, ultimii doi ani au produs schimbări și în peisajul fondurilor de investiții, în care, pe lângă fondurile regionale, și-au făcut din ce în ce mai mult simțită prezența și fondurile de investiții locale de tip private equity, un actor nou, dar cu mult potențial în piața de M&A locală și o sursă suplimentară de amplificare a efectului de creștere pe care îl poate aduce capitalul românesc în economia și societatea noastră.

După ce, în ultimii doi ani, antreprenorii locali au fost nevoiți să gestioneze și, în cea mai mare parte, au și reușit să navigheze cu succes în cea mai gravă criză mondială de după cel de-al doilea război mondial până în prezent, iar în anul 2021 începuseră să tureze motoarele în sensul creșterii businessurilor, iată că, în continuarea crizei de sănătate și a incertitudinilor socioeconomice aferente, anul 2022 pare să reunească toate elementele unei „furtuni perfecte”: într-un ecosistem economic care abia depășise fragilizarea adusă de blocajele economice din pandemie, cu semnale din ce în ce mai preocupante cu privire la tendințe inflaționiste, intervine războiul

din Ucraina, cu toată cohorta de efecte conexe, ale căror implicații la nivel macro-economic nu pot fi prognozate azi în toată amploarea și complexitatea lor.

Anul 2021 a continuat și chiar a accelerat maturizarea modului în care businessurile locale sunt organizate, prin alinierea din ce în ce mai semnificativă la bunele practici internaționale în materie de guvernanta corporativă, gestionare a riscurilor și planificare a afacerii. E de așteptat ca acest trend să continue, atât din perspectiva faptului că o serie dintre jucătorii de la vârful clasamentului se află într-o perioadă în care va fi nevoie mai devreme sau mai târziu să decidă între opțiunea de a vinde afacerea sau de a asigura o tranziție a conducerii acesteia în cadrul familiei sau prin cooptarea în poziții de conducere a cât mai multor profesioniști capabili să asigure continuitatea în linie cu viziunea fondatorilor, cât și dat fiind că buna guvernanta a afacerii se impune oricum cu necesitate în perioade de criză.

Chiar dacă intrăm într-o perioadă cu volatilitate crescută, în care numărul necunoscutelor e probabil mai mare ca oricând, România are șansa unui mediu antreprenorial local în care se combină, așa spune mai semnificativ decât oricând în istoria noastră, experiența și capitalul cu intuiția și inovația. Avem atât antreprenori care au construit afaceri solide în ultimii 30 de ani, cu experiența trecerii prin momente de maximă dificultate, cum a fost criza financiară mondială începută în 2008 prin falimentul Lehman Brothers, cât și tineri antreprenori care inovează și creează noi modele de business bazate pe tehnologie și care urmăresc modele de creștere accelerată, vizând încă de la început o perspectivă globală facilitată de avansul tehnologic și noile modele economice. Capacitatea de a înfrunta dificultățile (reziliența) și spiritul inovator al mediului nostru de afaceri rămân elemente esențiale pentru societatea românească, furnizori de încredere într-o perioadă în care e de așteptat ca acestea să fie unele dintre ingredientele esențiale de care vom avea nevoie.